

**OB
SLOVENSLEM
KULTURNEM
PRAZNIKU
str.2**

**VELIKI
OSAMLJENI
HRAST
str.3**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 10. februarja 2000 ☼ Leto X, št. 3

Monošter, 6. februar

"Da se je obdržal slovenski jezik in ob njem tudi naš človek..."

Prekmurci pisce preteklih stoletij so prispevali med drugim tudi k temu, da se je v Prekmurju (Porabju), skozi stoletja odrezanem ob osrednje Slovenije, uspel obdržati slovenski jezik in skupaj z njim oziroma ob njem tudi naš človek. To bi lahko bilo sporočilo otvoritvenega govora g. Jožeta Vugrinca, ravnatelja Pokrajinske in študijske knjižnice iz Murske Sobotice, ki je ob slovenskem kulturnem prazniku pripravila v Slovenskem domu v Monoštru razstavo z naslovom Dragocenosti knjižnice. Razstavljeni rokopisi, listine, knjige, zemljevidi si res zaslužijo, da jim človek posveti več časa in si jih temeljito ogleda.

Tudi osrednji točki porabske proslave ob Prešernovem dnevu sta bili povezani s knjigami. Zbirka novel Milana Vincetića Parnik v ajdi/Sift v idini pritegne bralce tudi zaradi svojega slikovitega jezika, kajti kot je povedal sam avtor, on med pisanjem vidi prizore, ki jih opisuje. Hilda Čabai avtorica druge izdaje, ki so jo predstavili, je pridobila poslušalce predvsem s topolino svojega pripovedovanja o tem, kako se je od svojih babic in mame učila

Učenke gimnazije iz Monoštra (Nikoleta in Anita Vajda, Bijanka Bartakovič in Žuža Šulič) so pripravile recital.

kuhati. Vso preprostost (za današnje čase bogastvo naravnih jedi) porabske kuhinje je zbrala - s pomočjo urednice Marije Kozar - v lični kuharici Slovenska kuhinja ob Rabi.

Za svečanost proslave so poskrbele dijakinje monoštrske gimnazije, ki so pripravile dvojezični recital o delu in življenju Franceta Prešerna. Pri tem sta jima pomagali profesorica Erika Glanz in lektorica Valerija Perger.

Najlepše trenutke nedeljskega popoldneva je občinstvo preživel prav gotovo ob poslušanju kratkega koncerta ženskega pevskega zbora Petrola iz Ljubljane. Pevke so nam pod vodstvom zborovodkinje Željke Uljčnik Remic pričarale lepote slovenskega zborovskega petja.

Kljub nabito polni dvorani so pa organizatorji pogrešali nekatere povabljenе, predvsem porabske župane, predstavnike mesta in županije. Upajmo, da jih bomo na podobnih privedvah v prihodnje večkrat srečevali. Da velikokrat "opevano" prijateljstvo med Slovenci in Madžari ne bi živelo le na verbalni ravni.

M. Sukič

Peta seja slovensko-madžarske mešane komisije o zagotavljanju manjšinskih pravic

NA MESTU JE ZMERNI OPTIMIZEN

Sporazumi, s katerimi se dve ali več strani zaveže, da bodo z njimi razreševali zagatne naloge ali prispevali k njihovemu uresničevanju, so koristni, ne morejo pa "delati čudežev". S tem razmislekom je mogoče brez tveganja pospremiti tudi peto zasedanje slovensko-madžarske mešane komisije za spremljanje sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic porabskih Slovencev in prekmurskih Madžarov, podpisane leta 1992. Seja je bila minuli četrtek in petek v Ljubljani.

Sporazum zagotavlja obema narodnostnima skupnostma enake pravice, ki jih mora zagotoviti najprej država, v kateri manjšina živi, v aktivnem sodelovanjem matične države. Rekli bi lahko, da gre za recipročno urejanje manjšinskih pravic, čeprav tega nikjer niso zapisali, pa tudi v pogovorih se običajno izogonejo besedi "reciprociteta". Ravnanje izhaja iz dejstva, da je bila raven manjšinske zaščite v normativnem, torej z ustavo in zakoni, pa tudi v konkretnem življenju, zelo različna in ta razlika se na nekaterih področjih (še) ni spremenila. O konkretnih primerih za stopanosti v političnih telesih (parlament/državni zbor), informiranju (radio), izobraževanju (dvojezične šole/narodnostne šole) in drugih pišemo tako pogosto, da ne kaže ponavljati znanega.

Predsednica slovenskega dela mešane komisije, Mihaela Logar je po podpisu zapisnika, v katerega so petič zapored zapisali najpomembnejše naloge, ocenila tokratno seja za uspešno tudi zato, ker je bila razprava dovolj konkretna, dogovori pa zavezujoči za obe strani. Enako meni tudi predsednik madžarskega dela mešane komisije Tibor Szabó, medtem ko bi predstavniki porabskih Slovencev in prekmurskih Madžarov želeli še več natančnejše opredeljenih nalog. "Kljub temu smo lahko zmerni optimisti," je dejal predsednik Zveze Slovencev Jože Hirnök.

Na razmere v šolstvu bo, so ugotovili, ugodno vplival lani podpisani program sodelovanja v izobraževanju, kulturi in znanosti. Nadaljevati pa morajo s prizadevanji za dvig kakovostne ravni v narodnostnih in dvojezičnih šolah. Rešiti morajo tudi probleme pri financiranju narodnostnih šol z majhnim številom učencev. Samouprave v Porabju nimajo denarja, da bi bile kos tem zagatam. S področja kulture in informiranja je za porabske Slovence važna točka, v kateri so zapisali obveznosti Madžarske pri nastajanju slovenske radijske postaje v Monostru. Slovenija je denar že zagotovila, enako je tudi z denarjem iz programa PHARE, Madžarska pa je pripravljena prispevati denar za opremo in ureditev studia ter se pogovoriti o financiranju nemotenega delovanja radia v letu 2001. V Lendavi pa bodo kmalu začeli urejati prostore za novi TV-studio za oddajanje programa v madžarskem jeziku.

Komisija tudi meni naj državi letos uresničita odprtje mejnega prehoda Čepinci-Verica, in pohitita s prekvalifikacijo mejnih prehodov Pince-Tornyiszentmiklós in Martinje-Gornji Senik iz meddržavnih v mednarodne.

Podprli so prizadevanja mariborskega in sombolskega škofa, da imenujeta duhovnika za verske obrede v maternem jeziku za pripadnike manjšin v Porabju in Prekmurju.

Sicer pa je spisek nalog predolg, da bi naštevali vse zapisano. Manjšini bosta najbolj zadovoljni, če bo do naslednjega zasedanja, ki bo na Madžarskem, večina dogovorov uresničena.

eR

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

... ko rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!... Verza iz Zdravljice, slovenske himne, ki jo je pred več kot 150. leti spesnil dr. France Prešeren, največji poet slovenskega naroda, najlepše označujeta širino misli in demokratičnost idej velikega pesnika, ki mu rojaki za življenja niso priznali njegove veličine. Tudi Zdravljica, ki so jo Slovenci ob osamosvojitvi in proglasitvi samostojne države, Republike Slovenije, pred skoraj desetletjem izbrali za svojo himno, se je cenzorjem zdela preveč revolucionarna, zato je doživela strogo cenzuro. Pesem, ki nazdravlja vsemu lepemu in dobremu, poziva k edinosti, sreči in spravi, poveličuje prijateljstvo med svobodnimi in demokratičnimi narodi, je med državnimi himnami nekaj posebnega.

Letos praznujemo 200-letnico Prešernovega rojstva, lani pa je minilo 150 let od njegove smrti; 8. februar, dan pesniko-

ve smrti, se v Sloveniji praznuje kot praznik slovenske kulture - državni praznik in dela prost dan. Na osrednji slovesnosti v Cankarjevem domu v Ljubljani se vsako leto podeljujejo Prešernove nagrade, najvišja priznanja zaslužnim slovenskim umetnikom za izjemne dosežke v kulturi. Letos bo dobitnica najvišjega priznanja za življenjsko delo na literarnem področju pesnica, pisateljica in vsestranska umetnica Svetlana Makarovič (Izjemno umetnico v Porabju poznajo predvsem šolarji, ki z veseljem prebirajo njena zanimiva otroška in mladinska dela.) Vse leto pa se bodo po Sloveniji in v zamejstvu odvijale različne prireditve v spomin na velikega sina slovenskega naroda.

France Prešeren je bil rojen v številni družini, v majhni vasi ci Vrbi na Gorenjskem; le-tej je posvetil enega svojih najlepših sonetov, O Vrba. Nadarjenega mladeniča je "uka žeja" speljala v svet. Na Dunaju je končal

Valerija Perger

Gondolatok a Szlovén Kultúra Napján

... mennyi rab lesz szabad és jó szomszéd a nap alatt! A Pohárköszöntő című vers sorai - ma Szlovénia himnuszja -, melyeket több mint 150 éve írt dr. France Prešeren a legnagyobb szlovén költő, hűen jellemzik, mily széles látókörű és demokratikus beállítottságú volt a poeta, kinek nagyságát honfitársai életében sajnos nem ismerték el. E vers, melyet az önállóvá vált Szlovén Köztársaság tíz éve himnuszul választott, a korabeli cenzúra számára túlságosan forradalmianak tűnt. A költemény - mely köszönt minden szépet, jót, boldogságot sürget, kiegyezésre hív fel, s magasztalja a szabad és demokratikus nemzetek közötti barátságot - sajátos helyet foglal el a nemzeti himnuszok sorában.

Ebben az évben ünnepeljük France Prešeren születésének 200. évfordulóját, tavaly emlékeztünk meg halálának 150. évfordulójáról. Február 8-a, a költő halálának napja egyben a szlovén kultúra ünnepe, me-

ly Szlovéniában nemzeti ünnep és munkaszüneti nap. A ljubljanaí Cankar Művelődési Központban - itt rendezik minden évben a központi ünnepséget - e napon adják át a kulturális élet jeles képviselőinek a Prešeren-díjat, mely a legmagasabb ilyen jellegű kitüntetés. Az idei irodalmi díjat Svetlana Makarovič költő- és írókapta életművéért. (E kiemelkedő művészt a Rábavidéken legjobban az általános iskolások ismerik, akik szeretik gyermek és ifjúsági műveit.) Ebben az évben, tekintettel a kerek évfordulóra, Szlovéniában és a határon túli szlovének körében számos rendezvényen emlékeznek majd a szlovén nép e jeles fiára.

France Prešeren sokgyermekes családban született egy Bled környéki kis faluban. Szülőfalujának szentelte egyik legszebb szonettjét (O Vrba). A tehetséges ifjút a tudásvágy messze röpítette falujától. Bécsben, ahol elvégezte a jogot, megismerkedett az európai

studij prava, se spoznaval z evropsko romantično poezijo in svobodnemiselnimi idejama prebujajočih se evropskih narodov. Slovenski narod je s Prešernom dobil prvega vrhunskega poeta, slovenski jezik pa z njegovimi pesmimi dokaz za svojo evropskost. Njegove najpomembnejše literarne stvaritve so: Sonetni venec, Sonetje nesreče, epska pesnitev Krst pri Savici, Zdravljica, številne balade, romance in druge pesmi. Posebej vrhunska je Prešernova ljubezenska poezija. Danes lahko Prešernove pesmi beremo v številnih svetovnih jeziki, tudi v madžarščini. In ne smemo pozabiti, da je Prešeren za Slovence to, kar je za Madžare veliki poet Petőfi Sándor... Videc in vodnik ljudstva, božji izbranec, ki mu je dano razodevati drugim globoka spoznanja, mora pa zato vzeti nase prekletstvo usode. Oba izjemna pesnika sta ostala zvesta sebi in svojima narodoma do konca....

romantikusköltészettel és az öntudatra ébredő nemzetek liberális eszméivel. Prešerenel a szlovén nemzet olyan ragyogó tehetségű költőt kapott, aki verseinek nyelvezetével bebizonyította, hogy a szlovén nyelv méltán sorolható az európai nyelvek közé. Legjelentősebb művei közé tartozik a Szonettkoszorú, a boldogtalanság szonettjei, elbeszélő költeménye Keresztelő a Savicánál, valamint Pohárköszöntő című verse. Sajátos helyet foglal el költészetében szerelmi lírája, melyet a soha be nem teljesedett szerelem táplált.

Ma Prešeren költeményei számos nyelven, köztük magyarul is olvashatók. S ne feledjük, hogy Prešeren a szlovéneknek ugyanazt jelenti, mint a magyaroknak Petőfi... Vátszást, kiválasztottat, kinek megadott, hogy a felismert igazságok révén népének vezetője legyen. Olyan költők ők, akik hűek maradtak önmagukhoz és nemzetükhöz...

Papiri pripovedajo

Veška baba

Gnes na den že dosta taki služb geste na štere natečaj (pályázat) vöspisejo. Več ljudi se zglaš na takši natečaj, pa tisti, šteri so ga vöspisali, tisti si vöodabrejo tistoga, šteri se njim najbolje vidi. No, tau je nika nej nauvoga, ka v začetki 20. stoletja so veške babe (babica, községi szülésznő) v naši vesnicaj tō tak gorvzeli, ka so razpisali natečaj.

V novinaj 16. juniuša 1906 je bil razpisan natečaj za veško babo na Dolenjom Siniki. Na natečaj sta se zglašile dve ženski: Marija Geček-Lang z Dolenjoga Sinika pa Marija Pint-Gmeindl iz Stankovec (Neumarkt). 26. juliuša so na djilejši vöodabrali Marijo Pint-Gmeindl. Mariji Geček-Lang se je tau nej vidlo, pa je

birauvi v Monošter pismo pisala:

„Marija Gmeindl samo nemški guči. Slovenski ranč ne razmej. Na Dolenjom Siniki lidgé slovenski, madžarski pa nemški gučijo. Ge vse tri rejči razmej. Ves me je silila, naj se vönavčim za veško babo, pa so donk nej nemé vöodabrali.“

Lotaroša pri Sv. Martini je tau potrdlo: *„Istina je, ka Marija Gemeindl samo nemški guči, Marija Lang pa vse tri rejči razmej.“* Gospaud plebanoš Vince Keresztury so tō tak pisali: *„Cerkev tō tak brodi, ka takšo veško babo moremo meli v vesi, štera slovenski tō vej, zato podpiram Marijo Lang.“*

Oktaubra so razpisali nauvi natečaj. Plačo so obečali

100 kron na leto pa eške ejkstra penaze za tau, ka bi gledat ojdla matere. Zdjaj se je samo Marija Geček-Lang zglašila. Na volitvaj (választás) so edni glasovali za njau, drugi prauti. Tak ka so znauva mogli vöspisati natečaj. Monoštrski birauv je piso vesi, ka zdjaj že morejo edno od dve ženski vöodabrali. Volitve 10. maja 1907 pa so nej mogli meti, ka poslanci (képviselők) so nej prišli na voltive, Marija Geček-Lang pa je prej „na vöke odišla v Merko“. Marija Pint-Gmeindl pa je dojavila, ka una neške veška baba biti na Dolenjom Siniki.

Ves je dobila veško babo na volitvaj 7. oktaubra 1908, gde so vöodabrali Marijo Geček-Lang, štera je prišla nazaj iz Merke.

Marija Kozar

Goslarje na Gorenjom Siniki

Božič, silvestrovo, novo leto je minolo, meni pa itak to odi v pameti, ka so več svetki tō nej takši, kakši so bili inda. Stejla sam napisati moje misli na novo leto, samo ka sam odlašala. Dapa zdjaj tō nede kesno nikoma nej na stare šege nazaj brodit.

Inda svejta smo čakali svetke, ka so lepji bili. Na sveto noč - pred polnočnicov, po polnočnici - sta v törmi igrala z žveglov pa s trompetov dva goslara. Daleč se je čulo. Nej za povedati, kak je to lepo bilo. Človek se je čuto, ka je v nebesaj. Telo, dušo se veselilo, tak če bi se nikam vzdigalo. Navekše ste igrala Maucek (Bajzek Mátyás) i Miokin Lori (Lazar Jožef). Žau, sta mrla, muzika pa z njima. Po božiči se je približavalo novo leto, stero je pa veselo bilo. Zakaj? Zato, ka so goslarje pozdravlat odli. Nej eden, dva, nego celi pihalni orkester. Goslarje so

okrog stanili v dvoriški, lepo so kazali v uniformaj. Začnili so igrati. Zaigrali so dve, tri note, naslednje so veselo novo leto želeli. Vert jim je zahvalo, ponüdo njim je kakšno piti, če emo, jim malo penez tō dao. Radi smo njim bili. Edno izo so nej vönjali. Cele dneve se je čula njigva muzika. Gde je že to? Gde so naši goslarje? Vej so pa dve bandi bile. Feičerge pa Bekaške. V vsakši bandi 16-20 goslarov. Bekašov voditeu, dirigent so bili Bakin Izidor (Wachter) Feičarom pa Dravcin Gyüra (Cserpnyak György), sledi Šaušterni Miška (Ropoš Mihály). Vsi dirigenti so se v Žanavci včili.

Goslarje so igrali, če je v fari kakšna procesija bila, na Tejlovo, na sprevodi. Svadbo so sprvajali do cerkve, v krčmej so igrali na gostüvanji itd. Sledi so bande razno spadnile. Iz dva pihalniva orkestra eden grato. Te je

školnik Lang Jožef vküper pobro. Gda je odišo, so Lang Dolfi njini dirigent igrali. Za njimi znova Bakin Izidor. Redno so držali probe. Bili so takšni komadi, ka so goslarje igrali, pevski zbor A. Pavel je spevo. Na priliko eden med njimi je bio: Naša tiha mala vas. Šli smo v rovatske vesnice gostovat. 3 dni smo nastopali, ednok zadvečerka, ednok večer. Vseposedi smo meli lejpi uspeh. Izidor so na žalost stari gratali, zdjaj več vekivečno počivajo. Niške njino delo nej tadale pelo. Od dva orkestra eden nej osto.

Mogoče, ka mladina znova dobi volo za igranje. Otroci se včijo s harmoniko igrali. Vči je g. Copot, profesor iz Murske Sobote. Edni, na našo veselje, že dobro igrajo. Vüpajmo, ka do se naše doline-bregovi znova donili od igrote.

Hilda Čabai

Andovske zgodbe

Z autonom se pelem domau proti Andovcam, gda vidim, ka so njive vse črne, telko vran sedi na zemlej. Včasim mi edna zgodba pride na pamet, stera se je z nami zgodila pred dvajstimi lejti.

Mi, andovski mlajši, ranč tak kak drugi, smo kumar čakali, naj se že začnejo vleti počitnice (nyári szünet). Zato, ka smo se te špilali pa delali, ka smo steli, nej se trbelo na drugi den včiti. Tašuga reda smo se v bando zbrali pa smo tak odli kaulak po vesi. Dve bande sta bile, edna naša, Brgančrska, druga pa Gresčrska. Zato so je tak zvali, ka se tisti tau vesi tak zove, ka Gres. Tej so se v počitnicaj tak mogli držati kak sodacke. Zato ka je Bödraški Margit nji tak ribo kak repo. Ranč djeniti so se nej smeli. Mi smo zato na drugom brdjej fraj bili. Odli smo gora, dola po vesi. Nej bila taša gnejzda ftičina, ka bi go nej vöopbrali. Zato smo mi velki ftiči bili!

Zdjaj več ne žive tisti človek, steri nam je gnauk pravo, ka če ma mladoga golauba zgrabimo, nam dá deset forintov. Vsigdar od tauga guńčo, kak dobra je golaubova župa pa mesau, kak davnik nej djo on že tašo. Zato nam je pa pravo, naj ma spravimo. Nam mlajšom več nej trbelo, vsakšo gnejzdo smo poglednili, če nejga znautra golauba. Tistoga časa za deset forintov dosta cukra leko küpo. Den nauč smo iskali, dapa mlade golaube smo nej najšli.

„Ka mo zdjaj?“ pravimo eden drugoma. *„Če nejga golauba, nejga pejnaz, če nejga pejnaz, nejga čokolade.“* Tijo gledamo edan drugoga, gda gnauk samo Klošin Tibi goraskriči: *„Dja vejm že, ka mo delati. Na Petrnj črešnji visi edna zdjinja vana, stero so s skopcom zgrabili zazranka, lista dobra bau.“* Nauri si, tisto je stara vana, pravimo vsi. *„Tau še nauri vidi, ka je tau vana, nej golaub.“* *„Tau istino, dapa če udjöldjana, te se več ne vidi, če je vana ali golaub,“* pravi Kmetustji. *„Pa rejsan, istino ma,“* pravi Sejrjn Feri. Včasim smo gora na biciklin skočili pa smo šli k Petrni po vrano.

Djuši so ranč pod črešnjov sejdlji na ladini. *„Djuši, date nam tau vrano?“* začne Kmetustji. *„Kakšno vrano?“* pitajo Djuši. *„Pa tisto, ka tam vrkar na črešnji visi.“* *„Nauri ste, pa zato sam go gorazvezo, naj druge vrane ne kradnejo črešnje.“* *„Nam bi go spoj trbelo. Ka prosite za tau vrano?“* pitamo. Gda smo se jim že pau vöre molili, naj nam dajo vrano, te so Djuši gorstanili pa so prajli: *„Dobro, ta vam dam tau vrano, če v tau malo košaro naberete črešnje.“* Košaro smo brž nabrali pa z vranom smo že bejžali domau. Kmetustji go je brž udjöldjo pa smo go že nesli na oddajo. Vrano smo prejkдали, pejnaze pa v žepko.

Drüdj den nas te človek, sto vrano küpo, pita: *„Mlajši, kakšnoga golauba ste meni dali, nej spoj stari?“* *„Kak bi stari bijo, vej pa vö z gnejzda smo ga vzeli.“* *„Zato, ka niši spoj špajnsi žmaj emo,“* pravi. *„Nej, nej, tau mladi golaub bijo,“* pravimo vsi. Gora sedamo na biciklin, ka mo se tadale pelali, gda Klošin gnauk samo začne popejvati: *„Sonce sije, vrana zija, drek pisti...“* Nam je vsa lagvo gratalo. *„Nauri si, ka popejvaš tašo? Škeš, naj stari zvej, ka je vrano zo za obed mesto golauba?“*

Drüdj den v krčmej sedimo pa čujemo, ka naš človek pripovedje drugim: *„Vejte ka, včara sam na obed golauba sküjo. Ne vejm, če sam dja že starejši ali ka vrag, dapa nikak mi nej dobro spadno. Spodkar, vrkar vse od mene odišlo.“* Misimo v kauta sejdlji, tijo kak muši. Že smo ranč domau steli titi, gda so Petrni Djuši nutra staučili v krčmau pa na glas so nas pitali: *„Na, partizandja, ka ste delali s tisto zdjinja vranov, stero sam vam dau?“* Tisti človek steri go je zo, vse blejdi grato. Mi smo tak trepetali kak šiba na vodej. Zdjaj nas gvüšno buje, smo si mislili. Pomalek je gorastano, djau eden stopaj proti nas pa ka še v želaudci emo, tisto vse vödau tam v krčmej. Mi smo te čas vözaskakali na dvera. Dapa kak smo bejžali domau, smo čüli, ka za nami kriči: *„Če te vuzgrive gnauk zgrabim, drek napravim z nji.“*

Dugo lejst smo nej smeli k taumi človeki titi. Že smo vekši bili, gda je gnauk po špajsi za nami kričo: *„Nejmate na oddajo edno vrano?“* Kak se skrajaj pripelam z autonom, vrane se zdignejo na pamet. tanesejo. Če vrano vidim, vsigdar mi ta zgodba pride na pamet.

Karči H.

OD SLOVENIJE...

Padel tudi tretji zakon za uvedbo večinskega volilnega modela

Državni zbor je zavrnil predlog Janeza Janše za sprejem zakona o volitvah poslank in poslancev po dvokrožnem večinskem sistemu. V skladu z volilno ureditvijo bi morali volilni zakon podpreti dve tretjini poslancev (najmanj 60), od 76 navzočih pa je predlagane rešitve podprlo le 44 in proti njim glasovalo 33 poslancev. Tako je parlamentarna večina doslej zavrnila že tretji predlog za uvedbo večinskega volilnega sistema, ki naj bi ga na predlog SDS uvedli na podlagi t.i. volilnega referenduma iz leta 1996 in s tem povezane odločbe ustavnega sodišča iz leta 1998. Po omenjeni odločbi bi moral državni zbor, sledeč izidom omenjenega referenduma, na katerem so volivci odločali o treh konkurenčnih volilnih sistemih, uzakoniti zmagovalni predlog SDS za uvedbo dvokrožnega večinskega sistema.

Rupel, novi zunanji minister

Potem ko je odbor za mednarodne odnose podprl kandidata za novega zunanjega ministra Dimitrija Rupla, so tudi poslanci slovenskega parlamenta podprli dosedanega slovenskega veleposlanika v Združenih državah Amerike in ga imenovali za vodjo slovenske diplomacije. Dosedanji zunanji minister Boris Frlec je odstopil 21. januarja.

Ameriška vojaška ladja spet v Koprvo

V koprsko pristanišče je za nekaj dni priplula poveljniška ladja šeste flote mornarice ZDA, imenovana USS La Salle. Načelnik Generalštaba Slovenske vojske Iztok Podbregar je sprejel poveljnika šeste flote ameriške mornarice, viceadmirala Daniela J. Murphyja. Sogovornika sta se pogovarjala o nadaljnjem sodelovanju na obrambnem področju med slovenskim ministrstvom za obrambo in ameriško mornarico. Poudarek je bil na usposabljanju potapljačev, nalogah reševanja na morju in razminiranju morskoga dna.

Člani posadke so se v okviru tridnevnega obiska srečali s predstavniki Slovenske vojske v ankaranski vojašnici, njihov orkester pa je v Koprvo pripravil tudi dobrodelni koncert.

Gorenji Senik je nej mala ves, če pogledamo, kak so raztraušene hiše. Pri poštiji, stera več kilometarov pela, ves ma štiri krčme, tri baute pa vse tisto, ka je ednoj vesi

Hildi Čabai je na misli prišlo, ka bi oni leko perge čejsali

potrejbno. Ves je na več talov raztalana, tak ka so kakše prireditve nej za cejlo ves. Etak se je leko zgodilo, ka so nej dugo pri Cifri gošči lupali. Dosti, sploj pa Bekaške so prej od toga nej znali, baukše povedano, nej so prej bili pozvani. Gestejo pa v vesi starejši ljudje, steri so takšomi sploj radi, vej je pa tau gnauksvejta velka še ga bila. Etak pa so si tak

Perge s(m)o čejsali...

zgrūntali, ka do prej oni tū držali od stari šegaj nika. Penzionisti, ki so členi Drūštva porabski slovenski upokojencev, so vkūp skočili pa so organizirali večer, gde so perge čejsali. Ta šega že buma sploj zanjana, v taum modernom svejti se že neškejo s tejm spravlati. Liki 29. januara, v soboto se je pokazalo, ka če stoj vkūp spravi ludi pa eške perge tū najde, te lidgē vkūp segnejo, ziščejo si dobroga fudaša, pečejo perece, skūjajo kaj fajnskoga...

Na G. Seniki pri Zavci je tak bilau. Zavec Hilda je dala delo ženskam, sklala je na sto perge, pa so čejsale. Tute, heje, norija so tū nej falile. Ge sam se tū strašno vcuj spravlala, depa dajte mi valati, nej sam dobila mesto pri stauli. Vejte, tak sam delala, ka naj tej drugi tū vcuj pridejo. V drugoj sobi pri šanki so pastali moški, pri staulaj so tū sedli, karte so špilali, rajživali so. Fudaš iz Slovenije je pa zaigro, te so tej nistarni njali perge pa vse pa so tak polko splesa-

vali, ka je vse ta letelo. Organizatori, tatica Lazaro-va, Hilda Čabai, Vendel Čuk pa vsi drugi so pa zatok vse na skrbi meli. Dušna vest me je samo te malo vrtala, gda

Nistarni smo že rano odišli, liki, steri so tam ostali, vrag vej, ka se je kaj godilo z njimi. Ka je veselo bilo, tau je gvušno. Pa samo eške telko: gda človek ne odi po pravoj pauti, te prej kak najoprvin nazaj dé ta, gde je kaj nej dobro naredo. Ge sam v pondejek nazaj ūšla k Zavci, ka prej, če sam nej čejsala v soboto, te tau zdaj not doprnesem. Tak nazlūk. Pa te sam gor plačala. Vejte, koga sam najšla pri Zavci že rano zazrankoma?

Veseli harmonikaš

sam vidla, ka Klara Fodor na svojo lepo obleko gor djala nikši velki fōrtok pa je z drugimi vred čejsala. Ge sam pa tak frdolivala tam, kak bi kakša organizatorka bila. No, vejte, tau tak more biti. Gestejo, steri pelajo, gestejo, stere pelajo.

Ženske, stere so v soboto čejsale. Te sam se pa tak pomaleg na rit tavō šejkala, ka prej ge eške dosti dela mam. Nej, ka bi mi ženske prajle, ka si nej sčejšala v soboto, leko napraviš zdaj!

I.B.

Pismo iz Sobote Duga zima moje tašče Regine

Ja, rejsan je duga ta zima, ka nas je zasipala s snejgom, mrazom in dugimi nočami. Vej pa zato smo vsi gratali trno veseli, gda se je malo bole tople sunce vōpokazalo. Tak si brodim, ka je tou sunce največ veselje napravilo mojoj tašči Regini, trno čednoj ženski. Snejg je spadno že novembra, pa je te tadale zmrzavalo cejli december, pa te ške januar, februara pa, pogledni ga, sunce, sunce pa ške inouk sunce.

Vej pa tou vsi vejmo, kak je, gda se po dugom časi nekaj vcejlak na nouvo naredi. In če po dugom mrazi posvejti sunce, se tou na človeki pozna tō. Ranč tou se je zgodilo z mojo taščo Regino, trno čedno žensko. Kak prvo moram prajti, ka sam zvedo, ka sije sunce, ške prva, kak sam ga sam zagledno. Spau sam tak malo bole duže, gda čujem, kak neške spejvlē gor pa doj po rami:

Sprtrolejtje blūzi ide,

ve se njemi veseli...

Odprem oči, poglednem skouzi okno in rejsan, venej se je tam daleč nad zemlou zdigavalo sunce. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, je zapopejvala ške bole na glas. Pomali sam stano, se mujo in oblejko, gda se začūje Reginin glas:

Na, kaj je? Staniti de trbelo! Zima je odišla, vejpa vejn nete spali prejē cejlga sprtrolejtja.

Baug moj - sam si pravo - vej se je pa kumaj februar začno - in stau po vō iz sobe in sam vido. Vido sam vse zodprejta okna, vse tepihe pa fjanke na ednom kūpi, moja tašča Regina, trno čedna ženska, pa je mejla v vsikšoj rokej tri mekle. Gleda sam jo kak tele v nouve dveri.

Ka me gledaš? mi je nej pistila, ka bi si duže brodo, kcuje se vzemi, ka se je začalo sprtrolejtno pucanje rama.

Vej je pa ške...

Demo, demo, ka vse čaka, mi je nej pistila, ka bi njoj pravo, ka je ške nej čas za takšo delo.

Še v istoj minuti sam vkūper z ženo, mlajšimi in z Regino lejto gor pa doj, lejvo pa pravo, es pa ta in puco, puco in ške gnouk puco. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, pa je spejvala, spejvala in ške gnouk spejvala. Ranč tak je vōvidlo, kak če bi njoj sunce v glavou vdarilo. Vej pa če si tak malo bole zbrodim, njoj je rejsan.

Tak smo pucali pri nas ene tri duge dneve, ob tom pa sam se skur na pamet navčo vse noute od sprtrolejtja. Ranč sam nej vedo, ka jij telko geste, dapa, moja tašča Regina, trno čedna ženska, una ji vej bar ške za tri takša sprtrolejtna pucanja. Sunce pa svejti ške dale in bogim se, ka njoj ške bole stoupi v glavou. Leko, ka mo že vūtro na gračanki sadili paradajz pa papriko.

Miki

Gda je človek že več kak sedemdeset

... bi stoj mislo, ka samo na beteg, na starost misli. Iстина tau je pri dosti ljudaj tak pa njim ranč nej trbej 70 lejt zadobiti. Kak so človeški prsti na rokaj nej gnaki, ljudje smo tū nej gnaki. Nistarni mamō mauč vse trpeti, drugi pa se napona taužimo. Nistarnoga človeka vse lagvo zaodi, nistarnoga pa nika. Kak pa vōponūcamo, ka nam življenje eške ponūdi, shaja od nas tū.

Te dni sam pozvana bila na Gorenji Senik perge čejšat. Med "starimi" padaškinjami pa padaši sam napamet vzela edno žensko, stera se je pa ja fajn mejla. Nevola je samo tau bila, ka se mi tak vidlo, ka go ne poznam. Ženske bi pa nej bile ženske, če bi včasim nej mogle vse zvedeti. Včasim sam pitala, sto je ta vesela ženska. Etak sam zvedla, ka je Zavicna Micika, Zavicnoga Belana sestra, stera ne žive doma v Porabji. Slovenske pesmi je pa ranč tak spejvala kak vsakša druga, pa je na serteli tak polko plesala, ka je tau za čūdo bilau.

Mislila sam si, bau ka bau. Ge mo začnila z njauv malo pri-povejdati. Na tau mi je pa nej trbelo čakati, ka je ona začnila nika meni gučati. Etak sam spoznala Zavicno Micko, Marijo Nagy (Bajzek). Sploj sam najgera bila na njau, etak sva se pa v ponejlejk znauvič najšle.

• *Mici, gda pa kak ste prišli na Vogrsko?*

"Tak, kak dosta drugi. Moj mauž je tistoga reda na ednom marofi paler bio, odo je po Seniki, je lūdi vkūpbrau na marof, za sezonsko delo. Tak sam ga spoznala pa me je 1950. leta odpelo za ženo. Na edno velko gazdijo sam prišla, tam smo vertivali. 1951. leta je pa cejli grūnt vzeo TSZ (zadruga). Te sva se preselila v Pāpo. Tam sva tū začnila z arande (najeto) zemlau delati. Te lejta se je narodila deca, edna čerka pa eden sin. 1960. leta so pa znauvič začnili vkūp spravlati TSZ pa so nas tū prevzeli. Tista lejta so žmetna bile. TSZ je nej plačūvo, doma smo držali krave pa ka smo za mleko dobili, iz tistoga smo se gor držali. 1950. leta se je eške nika lagvoga zgodilo v držini. Moje stariše so z Gorenjoga Senika vōodpelali na Alföld, pa so je 1952. leta jeseni tam vkraj pūstili, depa

nej domau. Te so se oni tū tam pri nas stisnili, tam so dobili stanovanje. Od starišov eške telko, ka gda so je odpelali, so vse mogli doma njati. Meli so krčmau, malo bauto, pelali so šauštarijo, zvūn toga so na velki delali z včelami. Tistoga

reda so steli stari ram prejzozidati, nalečeno so meli 60 gezero čūglov, štere smo z rokami bili, cejli lejs za ram pa vse, ka je potrebno bilau. Tačas, ka so leko nazaj prišli na Gorenji Senik, se je skurok vse vesnilo.

Mam po materi dva brata, Belana pa Joškana. Podje so te bili mladi, za šaulo. Bela je iz Pāpe odo v strokovno šaulo v Győr. Joška bi pa rad postano pop. Tistoga reda je pa tau sploj žmetno bilau, depa itak je leko v Pannonhalmi gimnazijo obredo, v Szegedi pa univerzo. Med tejm ma je dosta lūdi pomagalo, ge sama sam ga tū pomagala."

• *Vidim, ka se tak obračate tūj, kak če bi napona tūj doma bili pa sam vidla v soboto, ka ste slovenske pesmi tū nej pozabili.*

"Dosta sam pozabila pri jeziki, zatok ka v tej 50 lejtaj sam buma malo prilike mejla slovenski gučati. Depa človek tau v krvi ma. Gda čujem slovensko muziko, moje noge ne morejo na mesti ostati. Sploj lepe spomine nosim v srce od doma, od tisti cajtov, gda smo mladi bili. Tak sam pa, ka je nigdar nika nej kesnau. Tačas živemo, pa kauličkaj mamō zdravje, se ne smejmo prejkdati."

• *Ne bodite čemerni, te cajt sam nika lejtpoga čūla od vas. "Vrabli" so mi tak prajli, ka se*

prej vi bole držite kak nistarni od vas bole mladi. Mate nekakoga v Meriki, steri je vaša starejša lejta pomlado. Kak se je pa tau zgodilo?

"1992. leta sam fejst betežna bila, skurok sam zgūbila vūpanje, ka živa ostanem. Pa sam vōrvala pa sam ozdravila. V tej

lejtaj sam moža tū zgūbila, etak mi je trbelo mauč za znauva živeti. Pa kak, kak nej, 1995-1996 leta sam spoznala ednoga možaka iz Merike, ki je ovak rodnjeni v Soroksára, je Nemeč.

On je doma odo pa je tūj grauzdje pa klejt kūpūvo. Pa kakoli sam že nej mlada, z našoga spoznanja je tau vōprišlo, ka gnes "odiva" eden k drugomi. Ge v Meriko, v Arizono, v mesto Fōnix, on pa pride "domau" svoje gorice pa klejtinno pa namé - poglednit. Sploj se razmejava. V Pāpi sam sama, zatok mi je lepau, če on pride ali ge dem k njemi. Na starejše dni se mi je odpro svejt."

• *Tau tū svedoči, ka smo slovenske "dekle" nej tak méke. Kak ste pa z domom, z Gorenjim Senikom? Vleče vas kaj domau?*

"Vleče, vleče. Ne morem brez njega biti. Vsakmau, gda sam doma, mi napameti odijo padaškinje pa padaši, s sterimi sam tistoga reda tak vesela bila. Etog nauk sam tūj sejlda v nedelo pri brati, pa gledala na ljubljanski televiziji glasbeni program, gde so lepe slovenske naute igrali pa spejali. Samo za toga volo je tū vrejdo domau priti. Takšne lepe naute ne morem poslušati nej v Pāpi, nej v Arizoni."

I. Barber

Nauvo leto, nauvi načrti

Slovenska manjšinska samouprava na Dolenjom Seniki je 30. januara mejla dijlejš, na sterom so si zgučali načrt za tau leto. Laci Bajzek, predsednik samouprave je najoprvin ocejno lanskō leto. Samouprava je dobila od veške samouprave prostore, štere so mogli vred vzeti, napuniti s pohištvom (berendezés) pa opremo. Pri tejm jim je na pomoč bila Državna slovenska samouprava, stera jim je pomagala s pejnazami. Lani 5. aprila so prejkdali te prostore pa držali 5. slovenski kulturni den. Zvūn toga so nadaljevali s stiki z vrtcom iz Beltinec, ovi so bili lani pri nas. Samouprava je pomagala gorenjeseničko šolo, dolenjesenički vrtec. Nadaljevali so s športnimi stiki med Čepinci in Dolenjim Senikom. Lani so senički športniki bili v Čepincaj. Za ohranjanje (megőrzés) stari šeg so lani kukarco pa goščice lūpali. Na božič so pa držali v cirkvi božični koncert, s sterim so lepo zaprli lanski program. Vse tau so plačali s svojoga proračuna pa s tistimi pejnazami, ka so na različni natečajaj dobili. Najlepše pa je tau, da se je na gnes na Dolenjom Seniki - gde je malo Slovincov - vkūp spravilo edno zdravo djedro iz tisti lūdi, ki pomagajo, so navzauči pri vsakšom slovenskom programi. Posebno veseli samoupravo tau tū, ka so tej lūdje nej samo starejši, lepo gestejo med njimi mladi tū. Na taum sestanki se je samouprava odločila za letni program za l. 2000. Za važno (fontos) drži samouprava tau, da bi nej velko zagrabili v načrti pa malo spunili. Cilji so gnaki, kak so lani bili. Pomagati sauli, gordržati stike s beltińskim vrtcom, organizirati eden slovenski kulturni športni den, stare šege gor držati. Specialno je pri deli samouprave, da v tauj maloj vesi živejo tri narodnosti. Od gda je samouprava začnila delati, vsigdar je pazila na tau, da bi z drugimi narodnostmi najšla skupni "jezik", da bi poštuvali eden drugoga, poštuvali programe, pomagali eden drugomi. Tak čūtijo, da so po nistarni lejtaj prišli do toga, da jim - če je potrebno - na pomoč tū skaučijo pa pridejo na programe. Oni pa ranč tak nazaj Nemečom ali Madžarom.

I. B.

... DO MADŽARŠKE

Novi predsednik stranke

29. januarja na izrednem kongresu Fidesza se je stranka odločila za ločitev funkcij strankarskega predsednika in premierja. Za novega predsednika stranke so poslanci izvolili Lászla Kővérja, ministra brez listnice, ki je nadzoroval tajne službe.

Monoštrska samouprava bo sprožila ustavni spor

Letošnji proračun - 1 milijarda 520 milijonov - mestne občine Monošter je prikrajšan za približno 260 milijonov forintov. Mesto bo namreč iz davka na osebni dohodek dobilo le 15 odstotkov, ostalo gre v državni proračun. Država se je odločila za precej nenavaden korak. Namesto odvzema davka ne bo nakazala normativov za vrtece in osnovne šole. Monoštrski svetniki trdijo, da je šolska preskrba osnovna naloga države, zato se bodo obrnili k ustavnemu sodišču.

Ponovna stavka železničarjev

1. februarja so začeli ponovno stavkati železničarji, kajti po 160-urnih pogajanjih jim ni uspelo doseči, da bi jim plače dvignili za več kot 8,5 odstotka. Tudi nove kolektivne pogodbe jim ni uspelo uskladiti z Državnimi železnicami kot delodajalko.

O Prešernu v Budimpešti

7. februarja sta Veleposlaništvo R Slovenije in Inštitut za slovanske in baltske jezike ter književnosti Univerze Lórándia Eötvösa priredila v počastitev slovenskega kulturnega praznika svečani literarno-glasbeni večer. O Prešernu sta predavala dr. Marko Juvan, docent Filozofske fakultete v Ljubljani in dr. István Lukács, docent Filozofske fakultete v Budimpešti. Večer sta popestrila člana slovenske filharmonije, violončelist Gregor Marinko in flavtist Matej Grahek.

Obisk Judite Pavel v Slovenskem društvu v Sombotelu

Veliki osamljeni hrast

Bilo je na božične svetke 1. 1945, gda je **dr. Avgust Pavel** že fejšt betežen ležo v špitalaj v Sombotelu. K sebi je dau prištolati svojo hčerko Judito in jo proso, naj piše, ka de un diktiro. Pismo **Janoši Kühari** na Gorenji Senik, ka naj ma plebanoš pošljejo djápka, ka indrik nin negajo takša dobra jabolka kak na G. Seniki. Ka prej vej tista djápka njega zavračajo. Sadje z rdečimi ličkami in žarečimi učkami je prišlo. Blagoslovljeno od duhovnika.

Avgust Pavel pa je na silvestrovo mrau.

Ranč je nej biu star 60 let. Človek, šteri je vsigdar takšega trdega zdravja biu kak tisti veliki osamljeni hrasti na robi lesa (gaušča) na Cankovi v Sloveniji, kam je nji mlajše vodila (devet ji je bilo) njina draga mati po nedeljaj zadvečarka. Družina se je pod enim takšim hrastom stisnila okoli matere, so pokleknila in molili: „...za roso, za kruh siromakov, za vseh grehov odpuščanje, za mir in srečno smrt...“ Pri takši prostni mešni daritvi so jim štíči-dvorničke dvorili. Bogi se je takšo priporačanje vidlo, ka jim je škrilo s svojimi toplimi žarki iz pravega oka-sunca. Pri srceji jim je to toplo bilo. Sploj te, gda so mati pripovedali. O siromakem Jankoni, o tom, ka prepjpa pride pravični krau Matjaž (samo spi pod Peco, veliko planino v Sloveniji) s svojo dugo dugo keco, štero ima devetkrat okoli svojega tela zosúkano. Pa te pá pridejo srečni časi... Deca je komaj čakala, naj bo že nedelja in bi tiste pripovesti najraje poslušali, požerali do trde kmice (temice), gda bi jim Gospodni Bog zažmejro s svojo levo oko-mesecom tó...
 Pavlova hči, gospa **Judita**

Pavel Simon, je členom slovenskega društva v Sombotelu 22. januarja o tem tó pripovedala, ka je njej kak mali dekličini napruva to čudno bilo doma, ka oča ima nikše knjige, nikši molitvenik, šteri je nej napisani v madžar-

bilo za Horthyna. Vse bolje žmetno je hodo na Cankovo, v svojo rojstno ves in v Šoštanj, gde je živela njegova sestra. Gospa Judita se dobro spominja, kak so vleti, gda so bile šolske počitnice, hodili v Šoštanj. Tam je doživela

gust Pavel je takšega reda vsigdar emo šego povedati, ka „ranč kinejzarski cesar ne živi boljše kak mi...“

Gospa Judita je kak mlada dekla leta in leta doživela pri svoji žlati v Sloveniji dosta dosta lepega. Pa bridkega tó. Gda nam je goršte la očino pesem „Što zmeri našo neskončno bridkost?“, je mogla staniti s šlenjem, ka je od skuz nej videla litere. Pa ji je glas zavoljo globonclina v gutanjaj tó nej mogo iz grla.

V leti je Avgust Pavel s svojimi mlajši dostakrat biu v Šoštanji pri svoji sestri in materi. Eno pot se na dvorišči srčno pogovarjala s svojo sestro, štero je že eno leto nej vido. Sestrini in njegovi otroci pa veselo naganjajo, lovijo pisane matüre in se zbravajo. Ednok pa samo, kak gromska strela z neba, vövdari strašnja rabuka: „Vi, grdi zamazani Vogri! Ka tū iščete? Spucajte se od nas!...“, „Vi, vonječi roparski Srbi!...“

Nacionalistična in šovinistična grmanca, obliskanje, treskanje, trianonski Elias se pelje v svojem žerjavem kočjuji na nebi in luča žveplene kačine čemere na rodbino, ki je zrasla iz enega korenja... Samo tiste nesrečne vejke... Ene so poson sili nagnili proti Madžarski, druge proti Jugoslaviji...

stoletno glavo. Pod lipo pa „vogrski“ brat in „srbska“ sestra (oča ene in mati druge dece) skor v caglo spadneta in se z veliko žalostjo v srci obimeta. Čütita, ka so nekaki vöoropali njine bratske srca, vidita, ka je že v njini mali mlajšaj tó neskončno veliko odürjavanje... Što zmeri našo neskončno bridkost? Pri nekdešnji grobaj in novi granicaj? Ali ne vejte, ka so tisti kamni na državni meji bratske in prijateljske roke, štere je boži bič (boži bič?) te vseko, gda so zvale ene druge? Što zmeri našo neskončno bridkost, bolečino odtrganih bratov, sestré, mater, sinov...?

Deca...? Deca so nej razmeli tragedijo, veliko srčno bolečino njini starišov in se že pá veselo zbravajo. So nej na pamet vzeli peklensko jamo pod svojimi nogami. Kak bi pa jo opazili, če pa po zraki tak veselo lečejo takši lepi pisani matüri, pisani matüri...

Po (na)pisani matüri, potem ka so mlajši iz Pavlove družine (in narodi) na dve strani granice tó gorzrasli, se vse do danšnjega dneva radi imajo in poštüjejo – šteri so ešče nej spomrli – kak v pravi, ljubeči rodbini.

Če bi to dr. Avgust Pavel – vören sin dva naroda –, najprej znau, bi ma nej trbelo umreti kak osamljenemu hrasti. Velikemi... osamljenemi... hrasti... Po nedeljaj so zaman molili pod hrastom za srečno smrt?

Zbüdi se, naša Trnuljčica, zbüdi se! Veš, kakša dobra jabolka imamo v Porabji in Prekmurji? Pa kamni na meji, štere je boži bič (boži?) seko, se pá gibajo kak bratske roke...

Francek Mukič

Judita Pavel z organizatorji: Marija Kozar, Rudi Čer, Vera Varga in Ibolya Dončec

skem jeziki. (Avgust Pavel je zavoljo svoje žene Inci, štera je bila Madžarka, doma vogrski gučo, z deco tó.)

Gda je mali Pavel biu star sedem let (l. 1893), je že mogo krave pasti. Kak je sledik v eni svoji pesmi napiso, „krava je bila naš usakdanešnji krü“. V njegovaj otroškaj letaj je Cankova bila na Vogrskem. Zato pa je hodo v šole v Monošter, Somboteu in Budimpešto. Tačas, ka so l. 1919 Prekmurje nejzakapčili k Jugoslaviji. Te je Pavel osto na Madžarskem (Dombóvár, Somboteu), mati, bratje, sestere in druga žlata pa na drugi strani granice, v Jugoslaviji. To, ka je s Trianonom zgübu svojo domovino, je biu veliki šok za Avgusta Pavla. Sploj pa ka so se Madžarska in Jugoslavija vse boljše srdile na eno drugo... To je

Judita Pavel Simon

dosta dosta lepega. Ešče zdaj ima v lampaj žma od dinski žgonk ali dinskega šterca, štere je skujala, spekla njena babica, „zlata duša“, Pavlova mati. Av-

Pavel v svoji pesmi piše, ka stara lipo na dvorišči, gda vidi to bojno, istina ka mlšačo, depa don pravo, žalostno kuma s svojo

OTROŠKI

Kak sam vido svejt spod stola?

Prvo, ka se spominjam od svoji mladli lejt, je tou, ka sam se najraj špilo pod našim velkim stolom v künji. Tam sam se tak počuto, kak če bi tou biu moj mali ram, moj mali svejt, spod šteroga sam začo spoznavati velki svejt.

Štükof praj

Špilo sam se z kukorčnimi stučki (panjički). Sklado sam je v küpe, je palik poudro pa palik vküp klau, nad menov pa sta se za stolom zgučavala moja stariša. Zgučavala sta se od očovoga brata, mojoga najboukšoga strica. Trno rad sam ga emo, zato ka se je z meuv vsigdar rad špilo in ka mi je vsigdar prineso kakšo čokolado. Zgučavala sta se od toga mojoga strica in oča je gračüvo čidale bole čemerasti. Tou pa zato, ka moj stric neka

nej dobro napravo, več se ne spoumnim, kaj bi tou naj bilou. Spoumnim pase, ka je oča samo inouk pravo mojoj mami:

- Pusti ga vragi, nouri je kak štükof praj!

Zgučavala sta se še tadale, ge sam si pa začo brodit, ka je tou praj, od štükovoga praja pa se mi je rančške nej senjalo. Vsikši den sam si tam pod stolom brodo od toga štükovoga praja, ali nej sam ga mogo najti. Na, te je pa eden den palik prišo k nam moj stric s čokolado v žepki. Kak sam ga zagledno, sam ga pogledno od pet gor do glavé, od naprej pa od odzadaj, dapa nikšoga praja sam nej vido. Zato sam ga pito:

- Stric, vej pa ti nikšoga praja nemaš na sebi!

- Ka si pa brodiš, ti moj mali pojbič, vejpa vejn nemo

takši zamazani ojdo po svejti, se mi je nasmejo.

- Ka pa, štükof praj nosiš s seuv? me je zanimalo tadale.

- Vejš, tou je pa tak, če človek ma štükof praj, te ga nosi v glavej, se mi je smejau tadale in iz žepke potegno čokolado. Dapa trbej skrb meti, ka se ti gor ne zvužge.

Na, tak sam te zvedo, ka je nej dobro meti štükovoga praja v glavej in sam njemi zato vooavado ške neka:

- Te pa ti trno dobro paziš, ka se ti gor ne vužge, ka je oča eto mami pravo...

Nej sam mogo skončati, ka mi je mama pokrila lampe z rokou in mi prajla, naj se dem špilat tavó. Tak sam zvedo ške tou tó, ka se od štükovoga praja ne smejš na glas zgučavati.

Miki

Na ustnem izpitu iz slovenskega jezika

KOTIČEK

Moj izpit iz slovenskega jezika je bil 11. januarja v Budimpešti. Na izpit sem se prijavila že decembra, nanj sem se pripravljala s pomočjo učiteljice Erike Glanz. Železničarji so stavkali prav tisti dan, ko sem se odpravljala v Budimpešto. Kako priti do glavnega mesta? Problem je rešil predsednik Državne slovenske samouprave tako, da nas je njihov službeni avto odpeljal v Budimpešto. Ob starih jutraj smo se napotili in ob pol devetih smo bili že v ulici Rigó, kjer se nahaja center za tuje jezike. Iz slovenščine smo delali izpit trije. Malo sem se bala, kajti vedela sem, da se izpit začne s poslušanjem magnetograma. Besedilo smo lahko poslušali trikrat, nakar smo morali pisno odgovarjati na vprašanja. Ustni del izpita se je začel ob deseti uri. Bila sem tretja po vrsti, komisija nas je poklicala po abecednem vrstnem redu. Najprej sem se morala predstaviti, potem sem izvlekla sliko in govorila o njej. Na sliki je bila kuhinja, zato sem povedala vse o kuhinjski opremi in o tem, kaj delamo v kuhinji. Potem sem dobila tudi situacijo, ki sem jo morala "zaigrati". Situacija je bila naslednja: z znancem želim potovati v Italijo, toda nimam zadosti denarja. Kako bi posrbela za cenejšo pot? Znašla sem se in sem uspešno zaključila izpit. Dobila sem spričevalo za srednjo stopnjo C. Izpit mi bo pomagal pri nadaljevanju študija. Lepo se zahvalim vsem, ki so mi pomagali pri tem lepem uspehu.

Slovenski koledar 2000

Kot vsako leto, smo tudi letos dobili od Slovenske zveze za božič koledar.

Marijana Sukič je na začetku napisala lepe uvodne misli in želela vse dobro. Resnično potrebujemo (posebej jaz), da bi se nam uresničile želje.

Skrbno so izbrani dogodki iz življenja v preteklosti, katere zelo rada berem, kakor tudi zgodbe "Za duge zimske večere". Moja babica najraje bere te. Z veseljem sem opazila Lainščkovo ime v koledarju in radovedno prebrala pesem Vse de šče, kak je bilou. Bila mi je zelo všeč. Tudi gospodinje so lahko našle zase branje, recepte za koline. V koledarju je tudi mnogo slik o starejših ljudeh in o skupinah. Rada gledam te slike in iščem znance.

Saljive zgodbe so vsakemu bralcu pričarale vesele minute. Na koncu je kronika dogodkov, tu so letošnje slike, uspehi in nastopi. Meni je bil koledar všeč, po mojem bi lahko bilo več slik, sicer je zelo v redu in lep.

Rada bi se zahvalila vsakemu, ki je sodeloval pri pripravi tega lepega božičnega darila kot članica pevskega zbora, folklorne skupine in kot dijakinja glasbene šole, pa tudi kot dijakinja gimnazije v Monoštru.

Kristina Nagy 12.b-r.,
Gimnazija Monošter

Dijakinje so napisale...

... kaj pričakujejo od l. 2000?

- Rada bi dosegla dober učni uspeh;
- Rada bi se odločila, kje bom nadaljevala študij;
- Rada bi naredila jezikovni izpit iz slovenskega in nemškega jezika;
- Zdravje;
- Srečo;
- Mnogo prijateljev.

Nikoletta Vajda

- Rada bi se odločila, kje bom nadaljevala študij;

- Rada bi dobi la čim boljše spričevalo

- Rada bi naredila jezikovni izpit iz angleškega in nemškega jezika (srednjo stopnjo);

- Rada bi imela srečo;

- Veselilo bi me, če bi bila družina zdrava.

Bianka Bartakovič

- Mir na svetu;

- Mir in prijateljstvo med narodi;

- Zdravje v družini;

- Uspeh pri delu;

- Uspeh v šoli;

- Veselje v družini.

Andrea Pint

- Rada bi bila, če bi maturantski ples bil že za mano;

- Rada bi uspešno naredila maturo;

- Rada bi bila, če bi me sprejeli na Univerzi v Ljubljani;

- Hočem preživeti še eno brezskrbno, lepo poletje.

Beata Szabo

- Uspešno učenje, zdravje, dobro poletje, veliko sreče in vse dobro.

Anita Vajda

- Zdravje, srečo, svetovni mir, dobre ocene, zdravilo proti smrtnim boleznim.

Reka Hirnök

- Zdravje, veselje, uspešno učenje, razumevanje in ljubezen med seboj v družini.

Žuža Šulč

MLAŠEČI

Razstavo Dragocenosti Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti je odprl ravnatelj knjižnice Jože Vogrinec.

Prekmursko-porabski "Hrabal", ki zgodbe po gostilnah "vleče na vjuo" in jih napiše le na njemu značilen način. Z Milanom Vincetičem se je pogovarjal Milivoj Miki Roš.

"Srečo sam mejla, ka sam mejla dve babici pa mater, vse so rade kujale..." je rekla Hilda Čabai, avtorice porabske kuharice. Ob njej urednica Marija Kozar

Sodelovanje med podjetjem Petrol in Zvezo Slovencev traja že vrsto let. Pevski zbor Petrola iz Ljubljane pod vodstvom Željke Uljčnik Remic je gostoval prvič v Porabju.

NIKA ZA SMEJ...

Dober zet baude

Ana se dosta mora čemeriti s svojov čerjov. Napona si prbera pojbe, eden je zatok nej dober, te drugi pa zatok. Etak pa se ne more oženiti. Ana si je gor djala, ka zdaj ona spravi čeri Ilonki ednoga za moža valaun. Gda se je Ilonka srečala s tejm moškim, ji je vse lagvo bilau pa etak pravi materi: "Mama, toga bi mi stejla za moža? Ne vidiš, ka je stari, banjasti pa strašno grdi? Ka je v njem dobro, tau je tau, ka je milijoner."

Ana pa zdaj etak pravi: "Draga moja Ilonka! Nej je samo tau dobro, ka je sploj bogati, liki gledaj tau tü, ka je na smrt betezen. Tau je tebi nej dobro?"

Na autobusni postaji

Imre pa Karči sta se etognauk na autobusni postaji srečala. Imre - steri je že dugo nej vido Karčina - ma etak pravi: "Boj pozdravljeni. Si se že oženo?" Karči pa: "Ešče nej."

"Ka pa te čakaš," ga pita Imre. Karči pa: "Ka čakam, ka čakam? Vej pa autobus čakam."

Ka človek na tau leko povej?

Lujza se je v nedelo oženila, za dva dni se je srečala z ednov spoznanov ženskov. Kak si etak pripovejdata, Lujza ji pravi, ka se je v nedelo oženila. Ta spoznana ženska ji vse dobro želej, gda naša Lujza etak pravi: "Tau je lepau, depa vejš, ka se mi je zgodilo? Mauz mi je na drugi den vöovado, ka on prej ma že edno dejte." Ženska pita Lujzo: "Ka si pa te ti na tau

Iz künje naši babic

Grbanjova župa

5 dkg ali dve prgišči süji grbanjov, 1,5 l vodé, 2 dl vrnjoga mlejka, 2 žlici mele, eci.

Süje grbanje zaperemo (leko na draubno zosejkamo) i v vodej sküjamo. Če so grbanji meki, župo partepemo z vrnji mlejkom pa z melo. Partejaš dobro zgraužamo s šprunglancu, z vraučo vodau iz župe gorpistimo i tak vlegemo v pisker. Solimo i eci vlegemo cü.

Grbanjova župa se leko küja s krumplinami. Krumpline na kocke zrejemo i z grbanji vküper küjamo.

Skaldje

25 dkg mele, 5 dkg margarine, 1/2 pečilnega praška (sütöpor), 1 žlico cukra, 2 djaicjinoga žučaka, mlejko, sau. Tau vse vküpzmejšamo, vözvalekamo na prst kusto, pa na 8 cm duge i 5 cm šurke kocke zrejemo z radlinom. Na srejdi na 1 cm šurko dvakrat nutzrejžemo. Leko eden dugi štraf na 1 cm šurki i 15 cm dugi pantlik vrejžemo. Tau na rokau zosüčemo i takšne pantlike v olini spečemo. S cukrom posipamo.

prajla?"

Lujza pa: "Ka bi pa prajla? Vej pa ge že dva deteta mam."

Romantika

Mladoženca v kmici sedita v sobi pa radio poslušata. Sploj romantična muzika se čüje. Mladi mauz se zdaj vcuj potegne k ženi pa ji etak pravi: "Na koj pa zdaj misliš?"

Mlada žena pa: "Na tau, moj dragi, na koj ti."

"Fajn," pravi mladi mauz. "Te pa zdaj gor vužgi posvejti (luč), idi v künjo, pa iz hladilnika prinesi dva glaža pira."

Kriv je doktor

Kristina se je etognauk v Varaši srečala s svojo padaškinjo Va-

lerijo pa ji etak pravi: "Sveti Baug! Etognauk sam se srečala s tvojim možom pa sam ga skurok nej spoznala. Vej je pa tak krepak, ka gvüšno vaga 150 kil. Ka je pa vcünijo, ka tak strašno vögleda?"

Valerija pa etak: "Tau je vse naš doktor kriv."

Kristina pa: "Zakoj bi pa doktor biu kriv?"

"Zatok," pravi Valerija, "ka ma je pravo, ka prej vsakmau, gda gej, leko spi je eden vrč pira. Moj mauz si je pa zdaj takšo šegau gor vzeo, ka na den desetkrat gej."

I. Barber

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Deák Ferenc ut 17,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovencev v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

